

Motion till riksdagen 2025/26:1881

av **Laila Naraghi (S)**

Åtgärder för att rädda den svenska glashantverkstraditionen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att nationellt bidra till att säkra en hållbar finansiering av Riksglasskolan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Riksglasskolan är en unik institution i Sverige och Norden som bevarar och vidareutvecklar det traditionella glashantverket. Skolan har anor från 1960-talet och har sedan 1969 drivits av Nybro kommun. Skolan har genom åren utbildat hundratals elever i glashantverk och har en viktig funktion för att föra vidare denna unika yrkesskicklighet och detta kulturella uttryck. I dagsläget bedrivs verksamheten i ändamålsenliga lokaler i Pukeberg och har cirka 35 elever som studerar via yrkeshögskolan och kommunal vuxenutbildning (yrkesvux).

Glashantverket är en viktig del av Sveriges kultur och historia. Glasriket i Småland har under århundraden varit ett centrum för svenskt konsthantverk och innovation, något som satt Sverige på kartan runt om i hela världen. Glashantverk är en känd svensk exportprodukt.

Riksglasskolan har en avgörande roll för att föra denna tradition och detta kulturella uttryck vidare också för att dra nytta av vårt kulturarv och attrahera internationellt intresse.

Skolan är nu dock nedläggningshotad. Utbildningen har i årtionden varit just en RIKSglasskola där bara namnet visar att statens ansvar är tydligt. Tyvärr har kommunen under lång tid fått ta det ekonomiska ansvaret för att rädda skolan vid flera tillfällen så att Sverige ska kunna bibehålla kunskap och kompetens om detta hantverk och tradition som betyder så mycket för så väl svensk kultur som för Sverige som besöksmål.

Utan en hållbar finansieringslösning riskerar vi att förlora en ovärderlig del av Sveriges kulturarv och en utbildning som är avgörande för framtidens glasblåsare och glasslipare.

Riksglasskolan finansieras idag genom statsbidrag för yrkesvux och yrkeshögskolan, interkommunal ersättning, nordiska elevers studieavgifter samt ett särskilt verksamhetsstöd från Skolverket. Detta verksamhetsstöd fördubblades 2021, under den tidigare S-ledda regeringen, efter att S-riksdagsledamöter hade engagerat sig i frågan och uppmärksammat regeringen på situationen. Dåvarande utbildningsminister Anna Ekström (S) gjorde också ett digitalt besök på skolan. Den tidigare regeringens höjning av anslaget var välbehövlig, då flera regeringar med olika partifärg inte hade höjt anslaget på närmare 20 år.

Men trots denna ökning behöver Nybro kommun tillskjuta cirka 2 miljoner kronor årligen av kommunala skattemedel för att verksamheten ska gå runt. Liksom många svenska kommuner befinner sig Nybro kommun i en svår ekonomisk situation. Kommunledningen har ålagt skolledningen att minska de kommunala kostnaderna. Besparingsåtgärder som att minska antalet förskole- och skolenheter, personal och andra utgifter pågår, men dessa kommer inte att vara tillräckliga för att säkerställa fortsatt drift av Riksglasskolan. Kommunen måste framåt prioritera grundskola för att stärka barn och ungas rätta förutsättningar i livet.

Den absoluta majoriteten av de studerande kommer från andra kommuner i landet eller från våra nordiska grannländer. När de börjar studera bosätter de sig i Nybro vilket gör att kommunen tappar stöd som interkommunala ersättningar. Efter avslutade studier lämnar de oftast kommunen för jobb eller för vidare studier på konstfack eller liknande. Kommunala skattemedel till Riksglasskolan går alltså till stor del till sådant som kan betraktas som annat än kommunens absoluta kärnuppgifter, och det understryker

behovet av att staten kliver in med ökad finansiering som matchar upp skolans nationella roll och betydelse.

Om Riksglasskolan stängs ned kommer Sverige att förlora sin enda utbildning inom glashantverk, vilket skulle vara förödande för hela branschen och det svenska kulturarvet. Riksglasskolan är av nationellt intresse. För att säkra glasutbildningens framtid är det nödvändigt att staten tar ett större ansvar för finansieringen. Kommunen har därför till regeringen föreslagit att den ser över möjligheten att:

1. Öka statsbidragen för yrkesvux och yrkeshögskolan så att utbildningar med stort kulturellt och industriellt värde kan säkerställas.
2. Permanenta och utöka det särskilda verksamhetsstödet från Skolverket.
3. Utforska möjligheten att klassa Riksglasskolan som en riksangelägen utbildning med direkt statlig finansiering.

För att säkra utbildningen idag behöver finansieringen öka och för en långsiktig lösning behöver finansieringen följas och räknas upp. Om staten inte kliver in och tar ett större ansvar kommer skolan tvingas läggas ned. Då stängs Riksglasskolan med allt vad det innebär för glashantverket och traditionen, det kommer inte längre finnas möjlighet för Sverige att föra kunskapen och denna kulturyttring vidare till kommande generationer. Det vore förödande av flera skäl.

Med anledning av ovanstående är det nödvändigt att regeringen ökar anslagen och vidtar de åtgärder som kommunen har föreslagit.

Laila Naraghi (S)